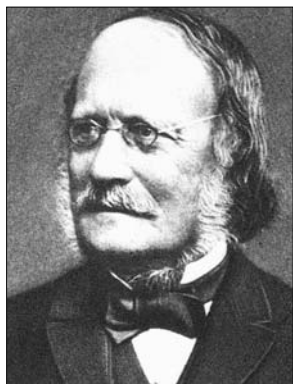

Beyrich Heinrich Ernst (1815-1896)

Autor map geologicznych Dolnego Śląska

Pochodził z rodziny, która w czasach Fryderyka II przyczyniła się poważnie do rozwoju hodowli jedwabników w Brandenburgii. Urodził się 31 sierpnia 1815 roku w Berlinie, w rodzinie Friedricha Gottloba Beyricha (właściciela fabryki jedwabiu) i Karoliny Dames. Ukończywszy w wieku 16 lat gimnazjum, wstąpił na Uniwersytet Berliński.

Wykazywał wyraźne uzdolnienia w kierunku nauk przyrodniczych, wahał się jednak w wyborze specjalności między botaniką, zoologią a mineralogią i dopiero za sprawą Christiana Samuela Weissa wybrał tę ostatnią. W roku 1834 wyjechał do Bonn, gdzie pod wpływem Augusta Geорга Goldfussa szybko zapomniał o mineralogii i z zapałem zajął się paleontologią. Po ukończeniu nauki przez dwa lata wędrował ze swym przyja-

ciem, Juliušem Ewaldem, po Niemczech, Francji, Szwajcarii i północnych Włoszech. Stopień doktora filozofii uzyskał w roku 1837 na podstawie dysertacji o goniatytach Reńskich Gór Łupkowych. Dysertacja ta zbliżyła go do Leopolda von Bucha, który wówczas również zajmował się kopalnymi głowonogami, i ten nieprzerwany kontakt z wybitnym uczonym, który trwał aż do śmierci Bucha, wywierał ciągły wpływ na naukową działalność Beyricha.

W roku 1841 habilitował się on w Berlinie, a równocześnie, jako współpracownik Ministerstwa Handlu, przydzielony został do kierowanego przez von Dechena zespołu zdjęć geologicznych. Jako obszar zdjęciowy powierzono mu Śląsk, który, poza obszarami z silnie rozwiniętym górnictwem węgla i rud, był krainą dość słabo jeszcze zbadaną. Prace na tym obszarze trwały do roku 1867, kiedy to gotowy był komplet arkuszy w skali 1:100 000 dla całego obszaru Dolnego Śląska oraz mapa obejmująca część Śląska Opolskiego. Arkusze obejmujące obszar pokrytej formacjami osadowymi części Dolnego Śląska Beyrich wykonał samodzielnie, pozostałe zaś z G. Rose, J. Rothem i F. Runge.

Badania utworów kredowych Śląska skłoniły go pod koniec lat 40-tych do przeprowadzenia badań porównawczych w okolicach Ratyzbony i w górach Harzu, a powstała wówczas mapa obrzeżenia Harzu między Halberstadt i Quedlinburgiem miała duże znaczenie dla rozwoju znajomości kredy północnych Niemiec. Poza pracami kartograficznymi i stratygraficznymi Beyrich opublikował w tym okresie również prace o trylobitach z obszaru Czech. W roku 1848 znalazł się, obok Leopolda von Bucha, Rudolfa von Carnalla i innych, w gronie założycieli Niemieckiego Towarzystwa Geologicznego i przez szereg lat był redaktorem oraz wydawcą czasopisma tego towarzystwa.

Jego wpływ na rozwój geologii i paleontologii rósł, w miarę jak zajmował coraz wyższe i coraz bardziej znaczące stanowiska. W roku 1853 został członkiem Akademii Nauk w Berlinie, w roku 1855 – kustoszem zbiorów mineralogicznych Ministerialnego Wydziału Kopalń, Hut i Salin, w roku 1857 – wykładowcą Akademii Górniczej w Berlinie i kustoszem uniwersyteckich zbiorów mineralogicznych, w roku 1865 – profesorem zwyczajnym geologii i paleontologii na Uniwersytecie Berlińskim, w roku 1868 – kierownikiem zespołu zdjęć geologicznych, w roku 1873 – drugim dyrektorem założonego właśnie pruskiego Krajowego Zakładu Geologicznego,

w roku 1874 – prezesem Niemieckiego Towarzystwa Geologicznego, a w roku 1875 – dyrektorem połączonych Museen für Naturkunde w Berlinie. W kartografii geologicznej przełomowe znaczenie miały wprowadzone przez niego jednolite skale map – 1:50000 i 1:100000 oraz skala 1:25000 stosowana dla zdjęć geologicznych. Jako dyrektor Krajowego Zakładu Geologicznego był w swoich czasach uczynnym zupełnie nowego typu – organizatorem znakomicie dobranej i skutecznie realizującego wyznaczone zadania zespołu specjalistów.

Pośród jego prac wydanych po roku 1850 największe znaczenie miała opublikowana w roku 1854 praca poświęcona stratygrafii trzeciorzędu, w której wprowadził pojęcie oligocenu. Cenne były również prace dotyczące stratygrafii kredy i czerwonego spągowca. W dziedzinie paleontologii opublikował pierwszą część nieukończonego dzieła o trzeciorzędowych mięczakach północnych Niemiec, która przez szereg lat uchodziła za wzorcowe opracowanie kopalnej fauny, a ponadto prace poświęcone triasowym amonitom i liliowcom oraz prace o kopalnych kręgowcach, m.in. o rodzaju *Semnopithecus* z Pikermi i o paleozoicznych rybach. Był członkiem honorowym i członkiem-korespondentem licznych towarzystw naukowych, cieszył się zaufaniem kręgów rządowych oraz szacunkiem uczniów i uznaniem kolegów po fachu. Na Międzynarodowym Kongresie Geologicznym w Bolonii Beyricha i Hauchecorne'a zaszczycono zamówieniem na geologiczną mapę Europy, a w roku 1885 pełnił Beyrich obowiązki przewodniczącego Międzynarodowego Kongresu Geologicznego w Berlinie.

Pod koniec życia z upodobaniem zajmował się badaniem niektórych obszarów Alp, jednak nie opublikował już na ten temat żadnej większej pracy. Przez wiele lat żył w szczęśliwym, choć bezdzietnym związku z Klementyną Helm, znaną autorką książek dla dzieci i do późnej starości cieszył się dobrym zdrowiem. Zmarł 9 lipca 1896 roku w Berlinie. Jego nazwisko upamiętnione zostało m.in. w rodzajowej nazwie sylurskich małżoraczek *Beyrichia* i karbońskich głowonogów *Beyrichoceratoides* oraz w nazwach gatunkowych ramienionoga *Glassia beyrichi* Kayser, małżów *Nucula beyrichi* Schaubroth i *Lima beyrichi* Eck, oraz głowonogów *Homoceras beyrichianum* Koninck, *Balatonites beyrichi* (Frech), *Hibolites beyrichi* (Oppel) i *Crioceras beyrichi* Karstner.

Wybrane prace:

- 1837 – Beiträge zur Kenntniss der Versteinerungen des Rheinische Übergangsgebirge. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1844 – Über die Entwicklung des Flötzgebirges in Schlesien. *Archiv f. Miner.* 18.
- 1846 – Über einige böhmische Trilobiten. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1846 – Untersuchungen über Trilobiten. *Ibid.*
- 1849 – Über das Glatzer Übergangsgebirge. *Z.D.G.G.* 1.
- 1849 – Über das Quadersandsteingebirge in Schlesien. *Ibid.*
- 1850 – Petrefacten aus oberschlesischen Muschelkalle. *Ibid.* 2.
- 1850 – Über mitteltertiäre Reste von Miechowitz bei Beuthen. *Ibid.*
- 1853 – Geognosie der Gegend südlich von Reinerz. *Ibid.* 3.
- 1853-1857 – Conchylien des norddeutsches Tertiärgebirges. *Z. D. G. G.* 5-9.
- 1854 – Die Kreideformation in Schlesien. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1854 – Graptolithen im schlesischen Gebirge. *Z.D.G.G.* 6.
- 1854 – Über die Stellung der Hessischen Tertiärbildungen. *Verh. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1855 – Über die Lagerung der Kreideformation im Schlesische Gebirge. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*

- 1856 – Über die geologische Karte von Niederschlesien. *Z.D.G. G.* 8.
1856 – Über die Braunkohleformation in Schlesien. *Jber. Schl. Ges. vaterl. Kultur* 34.
1856 – Über den Zusammenhang der norddeutschen Tertiärgebirges, zur Erläuterung einer Übersichtskarte. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
1857 – Über die Crinoiden des Muschelkalks. *Ibid.*
1859 – Über die Abgrenzung der Oligocänen Tertiärzeit. *Monatsber. Preuss. Akad. Wiss.*
1861 – Über *Semnopithecus pentelicus*. *Palaeontographica* 8.
1865 – Über eine Kohlenkalk-Fauna von Timor. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
1867 – Über einige Cephalopoden aus dem Muschelkalk der Alpen und über verwandte Arten. *Ibid.*

Źródła:

- Quenstedt W. 1955. Neue Deutsche Biographie 2. Berlin. S. 208.
Tobien H. 1970. Dictionary of scientific biography 2. New York. S. 108-110.
Zittel K. A. 1902. Allg. Deutsche Biogr. 46. S. 536-538.

Portret z: 150 Years of Palaeontographica. Stuttgart, 1997.